

A KORÁN ÉS AZ ERŐSZAK Egy nemrég alakult magyar iszlámellenes csoport állítólagos szakértőkre hivatkozva azt hangoztatja, hogy a Korán bűnözői kézikönyv, az iszlám pedig bűnöző vallás. A KORÁN ÉS AZ ERŐSZAK Egy nemrég alakult magyar iszlámellenes csoport állítólagos szakértőkre hivatkozva azt hangoztatja, hogy a Korán bűnözői kézikönyv, az iszlám pedig bűnöző vallás. A hvg.hu most arra keresi a választ, hogy elemezhető-e önmagában a Korán alapján az iszlám és az erőszak viszonya. Korábban már beszámoltunk arról, hogy nem indít nyomozást a rendőrség a titokzatos iszlámellenes csoport ügyében. Az anonim ITT nevű csoport meggyőződése, hogy a Korán egy bűnözői kézikönyv, az iszlám pedig egy bűnöző vallás. A nézeteit színes nagy plakátokon hirdető csoport tevékenységéről már beszámoltunk (lásd. keretes írásunkat), s ennek apropóján most arra keressük a választ: Elemezhető-e önmagában a Korán alapján az iszlám és az erőszak viszonya? Kell-e tartani az iszlám hazai követőitől? Sokak szerint azért erőszakos vallás az iszlám, mert röviddel születése és a muszlim jogrendszer kialakulása után már az iszlám világára (dár al-islám) és a háború világára (dár al-harb) osztotta a világot. Míg előbbibe az iszlám uralma alatt álló területeket sorolta, a világ többi részét ellenséges területként határozta meg. Ugyanakkor e két kategória egyike sem szerepel sehol a Koránban. Amikor egyértelművé vált, hogy az iszlám nem képes a teljes világot meghódítani, egy újabb kategóriát vezettek be. A „fenyvenyugvás” vagy a „szerződés” világa (dár asz-szulh vagy dár al-ahd) egy köztes megoldást jelentett, és az iszlámmal szerződéses viszonyban álló nem muszlim területeket jelölte. Ami a Koránt illeti, van benne harcra, küzdelemre utaló kifejezés, legalább 60 helyen. Az egyik – és a nem muszlimok számára is minden bizonnyal legismertebb – kifejezés a dzsihád, ami az arab „erőfeszítés”, „törekvés” töből származik. Az iszlám tudósok és jogászok már az iszlám születése óta vitatkoznak a dzsihád pontos jelentésén. Mohamed kétféle dzsihádöt különböztetett meg. A nagyobbat, amelyet az ember önmaga ellen folytat, és a kisebbet, amelyet mások ellen. De a dzsihád nem feltétlenül jelent „szent háborút”, ahogyan sokan nyugaton értelmezik. A másik, a Koránban erőszakra utaló, ám kevésbé ismert kifejezés a kitál, ami a „gyilkosság” töből származik. Ha a Koránból indulunk ki, leginkább az ún. kard verssel (9. szúra 5. verse) példálózhatnánk azzal, hogy az iszlám a természeténél fogva erőszakos vallás: „Öljétek meg a pogányokat, ahol csak föllelitek őket!”. Azonban ehhez azt is illik hozzátenni, hogy a Korán-értelmezések többsége szerint ebben az esetben csak azokról a többistenhívő vagy bálványimádó arab törzsekről van szó, amelyek korábban szerződést kötöttek a muszlimokkal, de ezt megszegették, illetve akik rátámadtak a muszlimokra. Egyébiránt a Koránban a hitetlenek megölésére vonatkozó részek (4:74-76; 9:13-14; 9:29-30 stb.) kizárólag azokra vonatkoznak, akik maguk kezdtek harcot a muszlimokkal. Ennek ellenére nem véletlen, hogy 2001. szeptember 11-e után sokan a Koránt kezdték el hibáztatni. Noha a 8. szúra 60. versében („És készítsétek föl ellenük ami fegyveres erőt és csatamént csak tudtok, hogy félelmet keltsetek általuk Allah és a ti ellenségeitekben és rajtuk kívül másokban, akiket ti nem ismertek, de Allah ismeri őket!”) egy eredeti arab kifejezés, a „turhibúna” a Simon Róbert-féle magyar nyelvű Koránban „félelmet keltsetek”-ként van lefordítva, a mai arab nyelvhasználatban azt is jelenti: terrorizáljatok. Sőt vannak olyan Korán-fordítások, amelyekben eleve a terrorizáljatok kifejezés szerepel. Ugyancsak az iszlám erőszakosságát példázhatná a 47. szúra 4. verse, ami így szól: „Amikor összetalálkoztok a hitetlenekkel, akkor vágjátok el a nyakukat! Mikor azután nagy rontást tettetek bennük, akkor szorosan kötözzétek meg őket.” A kard versek a hatalmas és terjeszkedő Omajjád és Abbászida kalifátus idején a „szövegmagyarázók” szerint felülírták a korábbi, békésebb Korán utasításokat, míg a mai mérsékelt muszlimok szívesebben idézik a korai verseket. A szélsőségesek azonban azt

hangoztatják: az agresszívebb versek éppen hogy a békés régi verseket írták felül. 2002-ben egy Nagy-Britanniába emigrált szaúdi ellenzéki, Mohamed al-Maszari például cáfolta a mérsékelt muszlimok azon állítását, miszerint Oszama bin Laden és a szeptember 11-ei géprablók félreértelmezték a dzsihádot. Maszari szerint a mérsékelt „fel akarják higítani az iszlámot, hogy keresztény és cionista gazdáik számára fogyaszthatóbb legyen”, noha – így Maszari – a dzsihád egyetlen helyes értelmezése „a harc Allah nevében...Az igazhívőket ettől sosem lehet eltántorítani...A legmagasabb szintű dzsihád az, ha az ember kész a vérét áldozni.”

ÉRTELMEZÉSI VITÁK Mindebből mégsem következik, hogy az iszlám erőszakos vallás lenne, bármennyire is szeretnék sokan a terrorizmus kapcsán bűnbakként beállítani az iszlámot. A Korán szúrái ugyanis olyan konkrét történelmi kontextusban keletkeztek, amelyek nélkül pontosan értelmezni sem lehet azokat. Ha ugyanis csak a koráni versek szövegét vennénk alapul, az iszlámot az erőszak ellenzőjének éppúgy tekinthetnénk, mint támogatójának. Persze vannak, akik szerint a régebbi versek a mai korra is vonatkoznak. „Vannak, akik az egészet kiterjesztik a mai helyzetre és úgy vélik, ma is érvényes, ezért végre kell hajtani” – magyarázta a hvg.hu-nak a muszlim jogból Bejrútban doktoráló Manyasz Róbert. Szerinte azonban azt sem szabad elfelejteni, hogy vannak olyan szúrák is a Koránban, amelyek kifejezetten tiltanak bizonyos csoportok elleni támadásokat. Mint mondja, éppen ezért butaság lenne azt állítani, hogy a Korán az erőszakra épül. A mecsetek többségében Manyasz szerint nem az agresszív értelmezés dominál. Problémát az jelent, hogy a muszlim országokban általában az államilag ellenőrzött iszlám mellett létezik egyfajta „underground iszlám” is, ami viszont rettenetesen radikális. „Az underground iszlám növekedése az, ami nem csak az ottani országok vezetését zavarja, hanem a Nyugatot is” – így Manyasz. A teljességből eredő veszély Ha az iszlámban rejlő esetleges veszélyeket nézzük, nem elsősorban a Koránból, mint inkább a vallás természetéből célszerű kiindulnunk. Az iszlám nyíltabban politikai vallás, mint a többi. Az iszlám segítségével viszonylag könnyű politikai sérelmeket megmagyarázni, vagy akár megoldást javasolni egy adott politikai helyzetre. A Korán és a hadisz (a szent szövegeket együtt nevezik így) egyszerre zárt, azaz megváltoztathatatlan, ugyanakkor nyitott is, hiszen végtelenül rugalmas: elvileg bármikor bármilyen helyzet megmagyarázására alkalmas. „A kérdés az, mennyire lehet az iszlámban a szekularizációt elvetni. Megoldás az lenne, ha a muszlimok nem akarnának több jogot az iszlámban, csak a személyi jogokat, mint például a házassággal kapcsolatos jogok. Az emberek gondolkodásában az iszlám totalitása továbbra is él, pedig ebből kellene lecsípni. De elképzelhetetlennek tartom, hogy erre bárki is képes lenne” – mondja pesszimistán Manyasz. Önmagában azonban a Korán alapján az iszlám és az erőszak viszonya sem elemezhető. Tény, a mérsékelt muszlimok ma többségben vannak, és ez nem csak egyfajta „nyugtató” szöveg a világ számos muszlim vezetője részéről. Oszama bin Laden és más iszlamista terroristák problémája éppen az, hogy a muszlimok nagy többsége együttérez ugyan a palesztinokkal, ellenzi az amerikai jelenlétet Irakban, megalázónak tartja az Egyesült Államok katonai jelenlétét Szaúd-Arábiában, aggasztja a Nyugat nagy civilizációs és politikai hegemoniája, de nem ért egyet a terroristák módszereivel és elutasítja a szélsőségeket. Oszama bin Laden tudja, hogy hiába szimpatizál vele sok muszlim, ha viszonylag kevesen vannak közülük olyanok, akik cselekednének is.

KELL-E TARTANI AZ ISZLÁM HAZAI KÖVETŐITŐL? A Nemzetbiztonsági Hivatal (NBH), amely első ízben 2004-es évkönyvében, a terrorizmust ismertető fejezetében mutatja be a magyarországi muszlim közösségeket, úgy ítéli meg, hogy a magyarországi muszlim közösség tagjai, illetve az általuk létrehozott szerveződések nem folytatnak terrortámogató tevékenységet. Igaz azonban, hogy a közelmúltban - mint azt az évkönyv is megjegyzi - két, a nemzetközi terrorizmussal

összefüggést mutató esemény is történt Magyarországon, „amelyek »negatív főszereplői« történetesen arab származású, muszlim vallású személyek voltak”. Az egyik esetben egy Pécsen élő szír orvos akart pénzt átutalni az Iszlám Ellenállási Mozgalom számlájára, akit utóbb kiutasítottak az országból. A másik ügy bő egy évvel ezelőtt, Mose Kacav izraeli államfő magyarországi látogatása első napján robbant ki, amikor kommandósok őrizetbe vették Saleh Tayseert, a Bartók Béla úton mecsetet működtető Iszlám Egyház adminisztrációs-gazdasági főnökét. Tayseert terrorcselekmény előkészületével gyanúsították, több hónapig előzetes letartóztatásban volt, míg végül bizonyítottság hiányában megszüntették ellene a büntetőeljárást. Érdekesség, hogy Tayseer éppen egy évvel előzetes letartóztatása előtt fejtette ki a hvg.hu-nak álláspontját, miszerint egyetért Oszama bin Laden céljaival, de az eszközök számára elfogadhatatlanok. Jóllehet az NBH évkönyvében nem szerepel, egy külföldi iszlám szervezet részéről korábban voltak törekvések arra, hogy - befolyást szerezve egy közösségben - Magyarországon élő muszlimokat radikalizáljanak. Valamennyi itteni muszlim vezető személyesen ismerte például az egyik budapesti mecsetben tevékenykedő szaúdi Sejk Huszeint, akit - állítólag éppen az NBH nyomására - 2002-ben utasítottak ki Magyarországról. A szélsőséges, vahabita nézeteket valló férfi állítólag az Egyesült Államokban tiltólistára került szaúdi al-Haramain Alapítvány embereként tevékenykedett Magyarországon. Hussein valószínűleg hatással lehetett néhány hívőre, az afganisztáni háború idején ugyanis muszlim körökben szóbeszéd tárgya volt, hogy fiatal magyarok budapesti arab pénzváltóknál próbálnak pénzt gyűjteni pakisztáni repülőjegyre és vízumra, hogy a tálibok oldalán harcolhassanak. A háború azonban végül hamarabb befejeződött, mint hogy elindulhattak volna. A magyarországi iszlám közösségnek egyébként három hivatalosan bejegyzett egyháza is van, köztük korántsem felhőtlen a viszony. Az ingatlanvitákból adódóan folyamatosak a konfrontációk például az amerikai és indonéz muszlim szervezetekkel kapcsolatban álló Magyar Iszlám Közösség (MIK) és a szaúdi támogatásokat élvező Iszlám Egyház között. A MIK vezetője, a magyar hatóságokkal és a MIK darfúri segélyakciói miatt már a szudáni kormánnyal is jó viszonyban lévő Bolek Zoltán - Tayseer letartóztatását követően - azt hangoztatta, hogy a Bartók Béla úti mecsetben hemzsegnek a szélsőséges elemek, míg a „bartókosok” többször támadták Boleket, mondván, nem is igazi muszlim. Iszlámellenes csoport A hvg.hu elsőként számolt be arról, hogy egy névtelenségbe burkolózó, ITT nevű társaság az interneten, sőt Budapest több pontján már plakátokon is hirdeti radikális nézeteit az iszlámról. Az anonim csoport szerint minden muszlin potenciális terrorista, a Korán pedig bűnözői kézikönyv. A Magyar Iszlám Közösség elnöke múlt hét pénteken feljelentést tett ismeretlen tettes ellen, de – mint azt ma megtudtuk – a rendőrség nem indít nyomozást az ügyben. A hvg.hu az ITT egyik tagjától korábban arról értesült, hogy a jövőben a csoport tagjai nem folytatják utcai plakátozási kampányukat, de más módon továbbra is propagálni kívánják nézeteiket. „Nem kültéri akcióra, hanem informális, multimédia anyagok elküldésére érdemes számítani” – közölte a csoport egyik képviselője. Az eset akár diplomáciai bonyodalmakat is okozhat, mivel a rendőrség döntése kapcsán a Magyar Iszlám Közösség a muszlim országok nagykövetségeinek, valamint külföldi muszlim szervezeteknek is tiltakozó levelet szándékozik írni az ügyben.